

Velja v Ljubljani in

po pošti:

celo leto . . . K 180—
pol leta . . . " 90—
četrt leta . . . " 45—
za mesec . . . " 15—

Za inozemstvo:

celo leto . . . K 240—
pol leta . . . " 120—
četrt leta . . . " 60—
za mesec . . . " 20—

JUGOSLAVIJA

Za Ameriko:

celoletno . . . 4 dolarje
polletno . . . 2 dolarja
četrtletno . . . 1 dolar.

Novi naročniki naj pošljajo
naročnino po nakaznici.

Oglašje se zaračunava po
porabljenem prostoru in sicer
1 mm visok ter 55 mm
širok prostor za enkrat 1 K
50 vin., za večkrat popust.

Uredništvo je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6/1.
Telefon št. 360. — Upravištvo je na Marijinem trgu
št. 8. Telefon št. 44.

Izhaja vsak dan zjutraj.
Posamezna številka velja 1 krono.

Vprašanjem glede inseratov i. dr. se naj priloži za odgo-
vor dopisnica ali znamka. — Dopisi naj se frankirajo. —
Rokopisi se ne vračajo.

Konec stavke.

Sinočnji »Naprej« priobčile dva oklica. V prvem pozivljajo delavce v splošni stavki, naj se podajo takoj na delo. V drugem pa železnice, naj se vrnejo hitro. »Naprej« menda tudi ni uradno glasilo strajkavščikov, vendar namo, da bo imel boljši uspeh, kakor to je imel nedeljski »Slovenec« in da bo vendar že te nesrečne stavke konec.

Vlada je aretirala v soboto in nedeljo vse člane stavkovnih odborov

v Ljubljani, Celju, Mariboru, Ptutu in morda tudi drugod. Izročeni so večini državnemu pravdnstvu. Njihovi lokali so zaprti. Aretirani so med drugimi tudi dr. Lemež, Golouh in drugi: mariborski Wallisch to je baje popihal čez mejo. Golouh in Tokan sta bila v soboto popoldne pri vladi, da bi dosegla čim hitreje pogoj za stavekloče delavstvo. Predsednik dr. Brejc in je sprejel zelo nemilostno in vse predloge odklonil.

Splošna stavka ponesrečena.

Ker se je prva, bolj neoficijelno proglašena splošna stavka popolnoma izjalovila, so jo proglasili socialisti in komunisti v petkovem »Napreju« z vsem pompom in vsemi običajnimi proglašaji še enkrat in sicer v imenu strokovne komisije. Obe nasprotni delavski organizaciji, nar. socialistična in klerikalna sta že v naprej odklonili sodelovanje, v praksi pa jo je odklonila sploh ogromna večina vsega delavstva.

Stavka bi morala začeti v so-

boto in nehati sinoči. Že v soboto je bila precej klavirno. Stavkalo je le nekaj obratov v Ljubljani in večjih mestih, po deželi pa skoraj nič. In to kljub hudemu komunističnemu nasilju. V soboto proti popoldneju je še le dobila Ljubljana bolj izjemno lice, a to bolj vsled dopoldanskih žalostnih dogodkov in strahu pred izgredi, kakor pa vsled stavke. Na nedeljo se stavka skoraj ni poznala, včeraj pa je živela Ljubljana zopet normalno vsakdanje življenje.

Jadransko vprašanje na razpravi v San Remu.

LDU San Remo, 26. aprila. Kakor se glase oficijalna poročila, je na včerašnji popoldanski seji italijanski ministrski predsednik Nitti razložil stališče italijanske delegacije glede jadranskega vprašanja. Ministrska predsednika Lloyd George in Millerand sta poročala o naziranih svojih odposlanstvih. Vprašanje se bo obravnavalo v novi seji.

LDU San Remo, 25. aprila. Vrhovni svet se je bavil danes dopoldne z jadranskim vprašanjem, pri čemer so največ govorili o spomenici predsednika Wilsona od 9. decembra 1919, ki določa italijanske meje in proglašja Reko kot svobodno državo. Splošno se sodi, da bo jadransko vprašanje kmalu rešeno.

Nov predlog v reškem vprašanju.

LDU Trst, 26. aprila. Agenzija Stefani poroča iz Pariza z dne 24. t. m.: Trdi se, da je vrhovni svet v principu sporazumelno rešiti jadransko vprašanje v zmislu, da dodeli Italiji mesto v Istri, ki naj gre od Snežnika (?) do morja preko Monte Generoso. (Navzlic informaciji tudi v

italijanskih krogih ni mogoče določiti te zemljepisne točke. Op. por.) Lošinjski otok bi se dodelil Italiji. Peka bi postala svobodna država, ki bi segala od Bakra in meila na Italijo. Cres in Krk bi se dodelila reški državi. Zdi se, da bi Italija sprejela tako rešitev.

KONEC SAMOSTOJNE ERDELSKE.

LRU Veliki Bečkerek, 25. aprila. Rumunski listi pišejo, da je vlada generala Averescu razglašala erdeljsko pokrajinsko vlado.

URADNO POROČILO O PROMETU.

Uradno z dne 26. t. m. se poroča: Na državni železnici se je ohranil da-

nes ves že včeraj vzpostavljene promet, obrat na kamniški progi je bil pomnožen. Pri Petrovčah na progi Celje-Zalec je bila iztrgana ena tračnica. Škoda je popravljena, storilci so zaprti. Jutri bo na gorinski in dolinski železnici prišel tudi tovorni promet. Oglašilo se je mnogo novih železničarjev na delo, tako da bo jutri naibzje odprt celoten promet normalni osebnih promet. V splošnem manjka za normalni promet le še en

vlak na Jesenice in en vlak v Kočevje.

Na južni železnici je danes odšel v vsaki smeri po en osebnih vlak. Iz Ljubljane je bil odposlan en vlak živil proti avstrijski meji, iz Logatca je prišel en tak vlak. Orižentni ekspresni vlak je vozil redno v obeh smereh. Tudi na južni železnici bo jutri vzpostavljen normalen osebnih promet.

REGENTOV PRITISK NA STRANKE.

Beograd, 26. aprila. (Izvirno poročilo.) Ker se le bilo bati, da zaidejo pogajanja za sestavo vlade tudi to

pot v tir brezplodne in brezkončne strankarske polemike, je regent sam prevzel posredovanje. Neumorno kliče k sebi sedaj te, sedaj one politike, vpliva na nje pomirljivo in spravljivo. Dosedaj še vedno ni imel uspeha, nadejati se je pa, da bo z ozirom na skrajno težaven zunanji in notranji položaj, vendarle privedel zaslenjen politike do nameti. Iz Pariza je vnovič poklican poslanik Milenko Vesnić, ki je najcenejši kandidat za predsednika nove vlade. Kot notranji minister pride v poštev bivši železniški minister Milorad Drašković, dočim se o Proticu širijo vesti, da se namerava začasno umakniti iz javnega življenja.

Sobotni dogodki.

Priprave.

V soboto so hoteli komunisti zopet enkrat »potegniti Brejca«, kakor so pravili in kakor so že večkrat storili. Dr. Brejc je prepovedal obhode in shode v Ljubljani in drugod, komunisti pa so mu hoteli pokazati, da morejo kljub prepovedi zborovati in demonstrirati tik pred njegovim nosom. Uverjeni smo, da ogromna večina ni imela drugega namena in ni mislila na revolucijo ali plenjenje, kakor z grozo pripovedujejo nekateri ljubljanci. Množica, ki gre delat revolucijo ali plenit, se ne zbira ob beleni dnevu, ne jemlje sabo žensk in otrok in ne odhaja na pohod neoborožena.

Tako so izdali parolo: zbirališče v Udmatu in od tam demonstrativen pohod v mesto pred »Slona«. In zbralo se je pri tramvajski remizi in v okolici več tisoč ljudi, ki so se začeli v urejenih vrstah pomikati proti mestu.

Samoumevno je vedela o komunističnem načrtu tudi vlada. In ravno tako samoumevno tega ni mogla trpeti, če se ni hotela še bolj osmešiti, kakor se je že s svojo prvotno neodločnostjo in omahljivostjo. Zato je poslala policijski in žandarmerijski oddelki 27 orožnikov in 6 redarjev, da pohod v mesto za vsako ceno preprečijo. Srečali so se pri Leonišču. Ker so hoteli komunisti meni nič tebi nič naprej, so potegnili orožniki in stražniki preko ceste kordon in ustavili množico.

Pred spopadom.

Kako so se razvijali dogodki dalje, ni mogoče natančno dognati in tudi ne bo, ker je vsak izmed navzočih videl samo mali del in zato vsak drugače pripoveduje. Gotovo je to le: Straža je bila trdo odločena iz-

vršiti svojo nalogo in sprejeto ustavi oziroma razpršiti; tisočglavi množici se je zdelo smešno, da bi jo ovirala taka peščica, — morda si tudi ni mogla misliti, da bi nastopili Slovenci resno proti Slovincem. Zato se je razširila parola: skoz v mesto! V tem je pozvala straža ženske in otroke naj odidejo naprej preko kordona, moške pa pozvala, naj se razkrope. Ženske so se večinoma odzvale in odšle skoz kordon, z njim je ušlo tudi precej moških, ki pa so se takoj zopet zbrali za stražo. Množica pred njo pa se ni hotela ukloniti. Pritiskala je vedno silneje na stražo; opomni, svarila, grožnje, nastavljeni bajoneti — vse ni nič izdalo. Ljudje, razgreti in razburjeni so pritiskali bolj in bolj. Posegali so po orožju stražnikov, jih prijemali za roke in odirali na stran, da bi naredili prostor za tovariše za seboj.

Katastrofa.

Takrat se je zgodilo: padel je strel. Po dosedanjih ugotovitvah je skoro gotovo, da je padel res iz množice strel, iz revolverja. Potem ni bilo več rešitve; v smrtni nevarnosti so začeli streljati orožniki. Strahovita panika je obvladala vse; hoteli so bežati, a ni se dalo kam. Na eni strani visok zid Leonišča, na drugi plot in hiše, cesta ozka. Nekateri so se še upirali, streljali na »žo nazaj. Vse to je število žrtev povečalo. Ker se je po dolgih stražnih minutah cesta za silo spraznila, je nudila stražen prizor. Zdelo se je, da je pokrita s človeškimi trupli. Hvala bogu se jih je še mnogo dvignilo, pometali so se bili na tla, da bi si rešili življenje, deloma jih je podrla tudi begajoča množica. Pa še vedno jih je ostalo na tleh dovolj, preveč, ki niso mogli ostati sami. Iz Leonišča in deželne bolnice so

prileteli zdravniki, stražniki, usmiljenke, pregledovali, brisali, obvezovali. Mnogi od njih so želi v zahvalo psovke, kanjenje, udarce razdivjane množice, ki se je vračala na kraj svoje nesreče. A delali so naprej in konstatirali žalosten rezultat: na cesti je ležalo devet mrtvih, okrog 30 težko ranjenih. Odnesejo se ene in druge deloma v Leonišču, deloma v deželno bolnico. V bolnišnicah so umrli še štirje, tako da šteje ta hip nesreča v svojih knjigah 13 mrtvih. Dostop k mrtlicem ni bil dovoljen.

Mrtvi

1. Gorenjec Franc, 31 let star, stružar v kurilnici južne železnice, stanujoč Cesta na Loko št. 18. Strel v glavo.
2. Marija Hočevar, osemletna deklica, stanujoča Pod ježami. Strel v glavo.
3. Alojzij Sagadin, delavec, stanujoč v Mostah št. 13, rojen leta 1884 v Mihevcu pri Ptutu. Strel v hrbet, pljuča in željst.
4. Strel Franc, nadprekajač juž. železnice, Cegnarjeva ulica, umrl v Leonišču.
5. Černe Jakob, 1892. leta rojen, delavec kemične tovarne. Strel v srce. Oče ga je spravil na dom v Zadobrovo.
6. M. Kuhar, sprevodnik južne železnice, 31 let star oženjen, stanujoč Hirska ulica 21. Strel v hrbet, skozi pljuča. Umrl v deželni bolnici.
7. Rebolj Pavel, poslovodja Zeschkove tovarne na Viču, stanujoč Prisajna ulica 1.
8. Strniša Franc, delavec pivovarne Union, iz Zg. Pirnič.
9. Kramar Franc, 26 let star, zidar Kranjske stavbinske družbe, stanujoč na Hovci št. 17. Umrl v deželni bolnici vsled izkrvavitve.
10. Kavčnik Peter, ključavničar, rojen 1879, stanujoč na Viču št. 31.
11. Pangerc Franc, ključavničar, rojen l. 1888, v Lomu pri Gorici, stanujoč na Starem trgu 28.
12. Ježek Maks, tapetnik, Ljubljana, rojen l. 1895. Stanujoč Hramilnična cesta št. 7.
13. Doslj še ne agnošcirani 22-letni delavec. — Sodijo, da je rudar.

Ranjeni.

1. Zalaznik Ivan, 56 let star. Desno pleče in desna rama.
2. Hribernik Anton, 24 let star. Strel skozi letra.
3. Školc Martin, 30 l. delavec.
4. Arnšek Franc, 48 let, delavec.
5. Klopčar Ivan, 18 let. Žila na desni nogi prestreljena.

Boj za naše meje.

(Iz cikla »Prvo leto Jugoslavije«)
(Dolje)

April 1919 je sploh bil višek razkrajajoče propagande. Udeleževali so se je židovski trgovci v Zagrebu, nekateri frankovski popje, nekaj komunističnih delavcev, nekaj Radičevih kmetov in nekaj od Frankovcev nahujkanih uradnikov. Odpor ogromne večine državljanov je pa lakšno pojave zadušil tem lažje in hitreje, ker niso bili izraz ljudskega gibanja in mišljenja, marveč le posledica hutkanja maloštevilnih ljudi reakcionarcev. Ko je varnostna oblast posegla po njih, je takoj nastopil mir. Podobne domače neprilike so pa zlorabili Lahi po vsem inozemstvu za veliko propagando, proti nam, hoteč s tem dokazati, da smo sredi razsula in pred polomom. Ravno takrat je pa protestno gibanje proti laškemu nasilju združilo vse sloje naroda in iznova poživilo znano našo narodno energijo in čut solidarnosti.

Ta obča narodna solidarnost je postala tudi močno orožje za utrditev miru in reda in za hitro doseg sporazuma pri perečih socijalnih vprašanjih. Železničarji so bili nezadovoljni radi preniklih prejemkov in boljševiski agitatorji so prihajali

med nje hutkarit. Na velikanskem javnem shodu železničarskih delavcev so pa oni sami odločno odklonili misel na stavko in naglašali potrebo dela, dočim je vlada priznala upravičenost njihovih mezdskih zahtev in jih izpolnila. Koncem aprila je vsled Wilsonovega stališča v jugoslovanskem vprašanju laška delegacija zapustila Pariz. Zopet je vsa Jugoslavija v največji napetosti pričakovala rešitve svojega zasedenega ozemlja. Oživele so pa tudi borbe na madžarski fronti in nekaj komunističnih agitatorjev v Osijeku je bilo treba aretirati. Koncem aprila so se zemeljski ostanki hrvatskih mučnikov in revolucionarjev, prvih borcev za Jugoslavijo v srednjem veku, Zrinskoga in Frankopana prenesli v domovino, kar je zopet bilo povod opetovanim silnim manifestacijam narodne misli. Prvi maj se je proslavil še pod tem dojmom in delavsko praznovanje 1. maja je bilo mirno in spodobno manifestiranje za pravice ljudstva. Toda še isti dan so prišle neugodne vesti iz Koroške. Nemci se že ves ta čas niso držali premirja, marveč so vzdrževali topovski ogenj in se ojačevali s tirolskimi in dunajskimi četami. Ko je 1. maja naše poveljstvo na poziv Slovencev iz zasedenega dela Koroške na enem mestu fronte poiz-

kusilo sunek, da popravi neugodno pozicijo, odstrani nemirne nemške baterije in reši nekaj bližnjih vasi pred ropanjem, je trikratna nemška premoč, že poprej pripravljena za napad, podrla vso našo fronto in zasedla vso Koroško ter celo udrla na Stajersko. Tako je bila potrebna mobilizacija petih letnikov. Ta mobilizacija je napredovala dobro, kajti ves narod je občutil ta dogodek kot sramoto in nevarnost in zatri malodušnost. Od zadnjih poklicev, ki so bili razpisani nekaj mesecev poprej, pa do maja 1919 se je izkazal ogromen napredek v narodni in državni disciplini. Slovenske napredne stranke so stale v ospredju pozitivnega dela za to disciplino in smejo vedno s ponosom kazati na ta svoj uspeh. Ravnotako se mora vedno s ponosom priznati veliko in požrtvovalno delo slovenskega delavstva in jugoslovanskega vojaštva. Takrat, ko so Lahi celemu svetu pripovedovali, da se hočejo Hrvati ocepiti od Jugoslavije, so hrvatske čete na Koroškem jedine sredi poloma fronte držale izgubljene pozicije in v hrabrih borbah krile umik. Posledica koroškega poloma je sicer bila, da so maloštevilni, toda gibčni frankovski in nemški komunistični in drugi hutkači pričeli zopet z rovanjem, tako v Mariboru, Celju, Jesenicah

in Varaždinu, toda to rovanje je bilo zatrto v kali in ponekod še predno je posegla vmes državna oblast. Z Nemško Avstrijo so se na to začela direktna pogajanja, sredi maja je pa začela naša vojaška protiakcija na Koroškem, ker so se pogajanja z Avstrijo razbila. Sredi med hrupom orožja se je otvorila v Ljubljani nova tehnika. V zasedenem ozemlju so Italijani priredili silne demonstracije proti nam s pomočjo vojaštva, dočim so jugoslovanske občine v masah podajale izjave, v katerih so ponavljale naše upravičene zahteve. Tiste čase je bilo razpisano dvestomiljonsko notranjdržavno posojilo, ki je bilo takoj podpisano vkljub obćemu razburjenju, v katerem smo živeli vsled vprašanja Reke, Stajerske, Koroške, Prekmurja in raznih alarmantnih vesti, ki so iznova prihajale iz Pariza. Koncem maja so jugoslovanske čete podre nemško fronto in v malo dneh osvobodile vso slovensko Koroško ter zasedle Celovec. Mirovna konferenca nam je oficijelno priznala Maribor, vsa Jugoslavija je pa v ponovnih protestnih shodih protestirala proti Italiji in proti namenom Italije. V Novem Sadu se je vršil veliki jugoslovanski sokolski sabor. V Italiji pride do notranje krize, Orlando odstopi, Nemčija podpiše mir in Ju-

goslavija obhaja spomin Vidovega dne privrati vsaj po večini ujedinjena. V juliju se pokliče dva nova letnika pod orožje kod nadomestek za tri odpuščene letnike, uradništvo dobi doklado. Na Reki pride do znanih dogodkov, (ubijanja francoskih vojakov). Konferenca določa plebiscit za Koroško, Lahi iznova zatorijo demarkacijsko linijo, v Zagrebu traja nekaj dni kratka delavska stavka, v Sarajevu stavkajo tiskarski delavci, v Osijeku težaki. Vrhovni svet nas pozove da izpraznimo Celovec. Koncem julija se vsed vanje zanešene propagande pobunita dve vojaški četi, en pehotni bataljon v Mariboru in dve kavalerijski eskadroni v Varaždinu. Pobuna ne traja niti en dan, laško, francosko in nemško časopise pa poroča o velikih revoluciji itd.

Koncem julija izpraznimo Temišvar in Celovec, zavezniki sklepajo zasesti Reko, laški vojaki organizirajo v Trstu izgrede proti nam, v Trstu in Furlaniji izbruhne splošna stavka, mirovna konferenca nam prizna Prekmurje, Španija prizna Jugoslavijo in konferenca hoče do konca avgusta rešiti jadransko vprašanje. Romuni zasedejo Pešto, naše čete osvobodijo Prekmurje, Koroška manifestira za Jugoslavijo. V Ljubljani se ustanovi celo vseučilišče.

6. Zor Josip, 21 let, mizarški pomočnik. Ranjen v desno pleče in desno ramo.

7. Kavčič Stefan, 30 let star, usnjarski pomočnik.

8. Vrhunec Peter, usnjarski pomočnik, 39 let.

9. Zidan Anton, delavec Južne železnice, 38 let.

10. Hacin Ferdinand, tovarniški delavec, 22 let. Težko ranjen. Strel v debelo črevo.

11. Stranščak Franc, 24 let star zavirač Južne železnice. Strel skozi jetra in želodec.

12. Ladiha Edmund, 18 let, kovinar državne železnice, strel skozi prsa.

13. Spreitzer Stanislav, 31 let, pleskar drž. železnice. Zadet v levo nadlaket.

14. Somrak Leopold, zavirač državne železnice, 29 let.

15. Šolar Leopold, 31 let.

16. Kastelic Ernest, kurjač Južne železnice.

17. Velepč Ivan, 24 let, delavec.

19. Tomažič Marcel, delavec pri Tönniesu, težko poškodovan.

20. Ušaj Mirko, orožnik-narednik, rojen v Črničah pri Gorici. Dobil prvi strel v koleno desne noge, dalje poškodbe po glavi s kamnom in s palico po hrbtu.

21. Detelja Ivana, delavka, 28 let stara, samska. Zadata v desno stegno. Ona pravi, da se je postavila v prve prednje vrste, ker so stavkujoči dali ukaz, naj gredo vse ženske spredaj, češ, da ženskam orožniki nič ne store.

V mestu.

V Ljubljani se je izvedelo v bipu o nesrečnih dogodkih. Vesti so uplival katastrofalno. Vse je bilo zmedeno, zbegano; s plašnimi obrazy so hiteli ljudje sem in tja, pripovedovali, povpraševali. Nihče ni vedel gotovosti, podrobnosti; širile so se vesti o komunistih, ki vale v mesto. Trgovci, obrtniki, gostilničarji so hoteli zapirati svoje prostore.

Naenkrat se začne tam nekje godba; vesela, poskočna godba. Vse ostrmi. Godba — komaj uro po krvavi orgiji; in to — da res vojaška godba, za njo močni oddelki infanterije z nasajenimi bajoneti. Eden za drugim postane osupel, razočaran. Godba sedaj, to je preveč. Ali vendar: masa, lahkomiselna ljubljanska masa, na čelu ji mladina, sliši veselo, lahkomiselne koračnice gleda žive, elastične, brezskrbne vojake, spremlja godbo, žvižga poleg, pozablja na Udmat, Zaloško cesto, strele, kri, mrtve, in ranjene, pozablja na razburjenje, na nemir in strah in se vrača v vsakdanje življenje. Važen in velik uspeh vsekakor, ki morda odtehta nekulturnost dejstva samega na sebi.

Infanteriji so sledili še drugi oddelki v imponantnem številu. Ootovo je, da je bila vojaška demonstracija potrebna in koristna. Da bi jo odredili par dni prej, morda ne bi tekla kri...

POGREB ŽRTEV.

Ker je vlada prepovedala skupen in slovesen pogreb nesrečnih žrtev zaslepenosti in hujškanja, jih bodo pokopali posamezno. Prvi del so jih pokopali včeraj, drugi del pride na vrsto danes, morda še jutri. Pogrebi bi morali na zahteve vlade nositi strogo rodinski značaj, vendar pa samoumevno ni mogoče zabraniti, da se ne bi jih udeleževale tudi večje množice. Na ulicah pred bolnišnico in po cestah proti pokopališču so bile zbrane cel popoldan velike množice ljudi, ki so mirno in tiho gledale sprevede. Nereda ni bilo nikakega, tako da pripravljene straže niso imele povoda nastopiti.

Prvi je bil pogreb delavca Alojzija Sagadina. Pred mrtvašnico deželne bolnišnice so se ob 11. dop. zbrali žalujoča žena z otroci in okoli 200 njegovih tovarišev in znancev. Takoj po 1. popoldne je bil pogreb male Marije Hočevnar. Stariši in vaščani iz Klanca so jo spremljali k Sv. Križu. Ob polu dveh so pokopali nadretnika južne železnice Franceta Strleca. Ni muje je ob polu 4. sledil pogreb sprovednika južne železnice Mihaela Kuharja. Ta pogreb je bil veličasten. Železničarji so se ga korporativno udeležili. Ob 4. je sledil pogreb delovodje Pavla Rebolja in ob 5. strugarja Franceta Gorenjca. Tudi njemu so železničarji priredili lep spreved.

Podpirajte Jugoslovansko Matico!

Novi klici.

Avstrija leži na kupu, nekdanjih mogotcev, ki so nas priganjali na tlako, ni več, — ampak ves ta smrdljivi kup leži na naši poti v bodočnost. Kdo ga bo odkidal? — Tako smo se ostali hlapci v svojem srcu, da ne priznamo nikomur dobre volje, če nastavi lopato in vile k delu. Ne od te ne od one strani ni prav, če se postaviš pred ta gnoj. Ha, prostozidar, framasoni! Proč roke, rimska svojati! Tako leti z ene strani na drugo. A gnoj smrdi dalje in golazen se širi...

Se vedno se obnašamo, kakor da je nad nami avstrijsko-madžarski baldahin.

Kaj pomagajo vsa zatrjevanja, da nismo in nismo Avstrijci, ko se pa srce nikakor ne privda novim utripom, ki prihajajo v svobodi do njega.

Stare sile, ki so nas tiščale k tlom niso še docela strte — mogoče prihaja sedaj tisti čas, ko se bo vendarle treba ozreti malo višje.

Kaj naj pa človek misli, ko ne sliši okrog sebe dan za dnem drugega kakor »klerikalca« ali »liberalca« ali »rdečkarja« prava pravcata avstrijska zelišča. Na jugoslovanski njeni težko, da bi uspevala ta species.

In na jugoslovanskih tleh smo danes! To vero imamo kljub oviram, ki se nam baš te dni prav ostro kažejo na naši poti.

Prav je, da je prišlo do tega.

Današnje gibanje delavstva, izraženo in zlorabljeno morda od nekaterih fantazistov in demagogov, je v svojem bistvu vendarle pojav narodove moči, ki kipi in vre preko letargije avstrijskih kosternehih strank.

Gospodje se boje in se pripravljajo na volitve, kakor da bomo šli poslušat prestolno besedo v Hofburg ali pa delat obstrukcijo namreč — v palačo na Ringu.

Življenje kliče mož! Klerikalci, liberalci itd. — vse to je bilo tisti čas...

Danes je treba započeti vile in zasadiati lopate na vseh straneh in z obema rokama.

Dediči Avstrije in Madjarske se dajo ločiti, ta hip in v tem razoranem notranjem in zunanem položaju, samo v dve stvari: eno, ki hoče avstrijske smeti in razvaline spraviti s stavišča stran ter graditi skupno novo stavbo in drugo, ki je za to graditev ali nezmožna ali pa ji celo nasprotna. V obeh teh stvajah je pristašev vseh starih strank. V kateri od obeh naj bo naše mesto, je jasno.

Stranke v češki republiki.

Nemška soc. demokracija.

Najmočnejša nemška stranka v ČSR in druga najmočnejša stranka od vseh strank v ČSR sploh je nemška socialna demokracija. Njena politika bo težka utež na tehtnici politike ČSR. In sicer prav neprijetna utež. Nemški socialni demokrati v ČSR odkrito in odločno izražajo, da ne priznajo čehoslovaške države. Nemška socialna demokracija v ČSR se ne ozira na čehoslovaško socialno demokracijo, temveč nastopa čisto samostojno — in služi lahko za vzgled narodne odločnosti raznim internacionalnim trebentam. Seveda pa tudi češka soc. demokracija, v resnici internacionalna, ne sili nemške socialne demokracije v svoje organizacije, v centralizem, kakor to delajo internacionalni Labi s slovenskimi socialnimi demokrati v zasedenem ozemlju. Poduk na dve strani!

Nemška socialna demokracija v ČSR smatra Slovence za anektirane, republiko smatra za državo nastalo z nasiljem, za nazadnjaško. V ČSR vidi obnovljeno Avstrijo (samo da ČSR ne bo priznala in zanjo delala kot je delala za Avstrijo). Nemška socialna demokracija v ČSR bo delala za pravico samoodločbe za sebe in za druge narode v republiki. Češkemu narodu, oziroma njegovim reprezentantom kličejo, naj nikar ne mislijo, da je vseh dni konec.

V mednarodni politiki zahtevajo, da se čehoslovaška odreže zvezi z antanto. Odstrani naj militarizem in ga nadomesti z demokratsko milico. Odstrani naj se birokratični sistem. Država naj se razdeli v narodnostno opravičene okraje (to je hočejo svoje državice), katere bodo upravljale samostojno voljene vlade, vsak okraj naj voli svoje uradnike. O veleposestvih med Nemci naj odločajo Nemci (tedaj popolno nemško državo v ČSR).

Ta program je bil sprejet na topliškem shodu 30. avgusta 1919.

Ali je Poljska imperijalistična.

(Iz poljskih krogov.)

Iz protipoljskih virov se širilo tendenciozne vesti, da je poljska država imperijalistična in da z vojaškim nasiljem ubija vsak znak prostosti na zasedenem ozemlju, kot najboljši protidokaz navačamo najvažnejše točke administracijske organizacije iztočnega zasedenega ozemlja, (Belorusija, Litva, Volinija.)

To upravo je odredila poljska zbornica dne 19. decembra 1919, potrdil jo je načelnik republike Pilsudski.

Obenem s prodiranjem poljske armade proti vzhodu ustvarja se nemudoma na boljševikom odvzetem ozemlju civilno administracija z izlomo ozkega pasa, kateri leži v delokrogu neposrednih vojaških operacij. Na civilno upravo imajo vojaški krogi samo toliko vpliva, kolikor je potrebno za obrambo interesov vojske, posebno vojaške intendature. Na čelu civilne administracije stoji generalni civilni komisar, kateri je podložen samo ministrskemu predsedniku. Pri vseh administracijskih uradih so uradniki domačini, brez razlike narodnosti, kateri dobro poznajo krajevne razmere.

Pri imenovanju uradnikov se gleda na to, da bi vsak uradnik razum strokovne izobrazbe imel tudi zupanje širokih plasti ljudstva in bil vesč jezika in običajev dotičnega ljudstva.

Institucije, kakor občinski in mestni svetovi so ostali še nadalje, ustanovili pa so se pri vsakem okrajnem načelniku še okrajni sveti iz delegatov občinskih svetov.

Ustanovili so se tudi poljedelski in gozdarski inspektorati za socialno skrb, komisije za splošne reforme in za obnovitev dežele, uredilo se je promet in pošto, organiziral zopet pravosodstvo in zagotovilo pravoslavnemu ljudstvu prosto versko življenje. Odredilo se je tudi, da ustanovijo v Varšavi najvišjo pravoslavno duhovniško oblast in da dajo pravoslavni duhovnikom primerna gnotna sredstva.

Če pomislimo, da spadajo v področje te administracije ne samo etape, ampak tudi t. zv. dalji operacijski teren, uvidimo, da ni bilo ne v tej svetovni vojni, ne v drugih vojnah ničesar primerja, da bi takoj za hrbtom vojnike se armade ustanavljali civilno administracijo iz členov domačega ljudstva. VKP.

Pogajanja med vlado in železničarji.

LDU Beograd, 26. aprila. Železniški ministarstvo objavlja: G. železniški minister je danes dopoldne sprejel delegate železničarjev, ki so izjavili, da so voljni, pričeti z delom pod pogojem, da se preklicke ukaz o vpoklicanju železničarjev na vojaške vaje in da se že v naprej določi platforma, na podlagi katere bi se naj vodila pogajanja za ureditev službe in dohodkov železničarjev.

Železniški minister je izjavil, da hoče njihovim zahtevam ustreči do skrajnih mej možnosti in da se bodo začela voditi pogajanja takoj, kakor hitro se vzpostavi promet v istem obsegu, kakor je bil pred stavko. Te svoje zahteve je motiviral minister z nastopnimi razlogi:

1. ker so železničarji stopili v stavko, ne da bi obvestili, da hočejo stopiti v stavko; 2. ker so pred začetkom stavke začeli sabotazo s tem, da so izpraznili kotle lokomotiv; 3. ker so v zadnjih dneh izvršili nekoliko nasilnih aktov med železniškimi napravami in nad železniškim osebjem, ki ni hotelo vstopiti v stavko.

Na 1. točko so delegati izjavili, da so morali stavko začeti v tajnosti, da se ne bi osobe s silo zadržalo v službi.

Na 2. točko so delegati izjavili, da so to incidenti, ki so se dogodili brez znanja organizacije.

Na 3. točko so izjavili delegati, da še ni dognano, da so nasilja izvršili stavkujoči železničarji.

Pogajanje z delegati je trajalo eno uro, toda do pozitivnega rezultata ni prišlo, ker delegati niso pristali na to, da se železničarji najprej vrnejo na delo in da se šele potem začne pogajanja o ureditvi in zboljšanju materialnega stanja železničarjev.

Spominjajte se „Družbe sv. Cirila in Metoda“

PRVI VLAK IZ MARIBORA V LJUBLJANO.

V petek, dne 23. se je odpeljal prvi vlak iz Maribora proti Ljubljani. Odhod je bil napovedan za deveto uro, a odpeljal je šele od polu 11 uro. Ker je bil naval na ta vlak ogromen, je bil peron strogo zastražen, ter ni bilo splošno dovoljeno, vstopiti na vlak, temveč je zato bilo potrebno posebno oblastno dovoljenje. Vlak je spremljalo 50 oboroženih vojakov. Iz Maribora do Zidan. Mosta je šlo vse dobro. Potnik, ki se je peljal s tem vlakom, poroča sledeče: Ker smo blizu Celja srečali vlak, ki se je pripeljal od Zid. Mosta, smo bili vsi potniki mnenja, da bo tudi naš vlak brez ovir prispel v Ljubljano, toda bilo je drugače. Ob 5. uri popoldan, ko smo prišli v Zidani Most, je velel postajenačelnik, da moramo vsi civilisti izstopiti, ker železnica ne prevzame nobenega jamstva za naše imetje in naše življenje. Po dolgem prekanjanju smo civilisti vendarle ostali v vlaku in vlak se je začel prenikati. Komaj smo prišli iz postaje, so nas napadli komunisti ter so streljali na vlak ne prenehoma do Trbovelj. Potniki v vlaku smo bili neprestano v smrtni nevarnosti, ženske so kričale ter v smrtnem strahu sedele in ležale na tleh med in pod klopmi, a tudi moški potniki smo se skrivali v kote. Blizu Hrastnika so vojaški pri streljanju na napadalce ustrelili enega komunisto, štiri pa ušli ter zvezane peljali kot talce z vlakom naprej. Pred vlakom je šla po progi močna patrulja vojakov, ki so trebili tir, ki je bil na več mestih zasut s kamni, s hlodi in celo s celimi drevesi. Bila je vožnja kakor kle med culukafri v Afriki. Po neskončnih težavah smo vendarle prišli do Trbovelj. Del nismo mogli, ker so stavkujoči razdrili progo ter pometali tračnice v Savo. Ko so hoteli vojaški progo popravljati, se je vsulo nante cel dež krogelj in kamenja. Preostalo ni drugega, kakor, da smo se začeli pogajati s stavkujočimi. Imeli so zasedeno tudi železniško postajo Trbovelje ter nas niso hoteli na noben način pustiti naprej. Po celournem pogajanju so nam stavkujoči vendarle dovolili, da si smemo popraviti pro-

go, če jim izročimo tiste štiri metnike, ki smo jih pripeljali s seboj iz Hrastnika. To se je zgodilo in pričeli smo civilisti in vojaški, popravljati progo. Tračnice smo z veliko težavo potegnili z Save gor na tir ter popravili progo. Poročnik, ki je spremljal naš vlak, je imel še stavkujočim lep govor, v katerem jim je slikal brezumnost njihovega početja. Naglašal je, da delajo samo za naše sovražnike in da bodo, ko bodo prišli Italijani, itak morali iti na delo, ker jih bodo ti prisilili v to. Izmed stavkujočih, bilo jih je dva do tri tisoč, so se slišali različni medklici, kakor: Raje pa, kot da bi prišli Italijani sem, gremo na delo: če pridejo Italijani sem, gremo takoj na delo, dol z našo vlado itd. Ki je poročnik končal svoj govor, so zaklicali »živio« in mi smo se odpeljali proti Ljubljani, kamor smo dospeli ob 3. uri zjutraj.

Vlak je vodil policijski komisar iz Maribora, ki je nastopil službo kot strojevodja ter je zaslužil za svojo neustrašenost vso priznanje.

Med potniki je bila tudi neka muna, šolska sestra iz meščanske šole iz Celja, katero so sopotnice s plašči skrivale, da napadalci niso videli njenega belega pokrivala. Ker je bila na več mestih nevarnost, da bi razdieljana drhal udrla v vagon, ter začela masakrirati sopotnike.

Bil sem več let v svetovni vojni in tudi na fronti v najhujšem sovražnem ognju, a tako razburljivih prizorov sem malo doživel, kakor pri tej vožnji.

Beleške.

Teorija in praksa.

Na komunističnem shodu v križevem dvoru v Mariboru je g. Slonovec — okrogločlen, čedno rejen »proletarec« govoril tako hujšajoče, da se čudom čudimo merodajnim krogom, da niso znali (ali morda hoteli?) tega prepričati. Njegov govor, ki je bil en sam slavošev rdeči armadi in sovjetski republiki, je izzvenel v klic: puške — rdeča armada in revolucija — to je naše geslo! — V Ljubljani so govorile puške, žal! — ali je to tudi v smislu Slonovečevega hujškanja?!

Jugoslavija.

Železniška konferenca

LDU Beograd, 25. aprila. Dne 3. maja 1920 se bo sestala v dvorani beograjske občine velika železniška konferenca, katere se bodo udeležili odposlanci vseh železniških, industrijskih, pridobitnih in trgovskih institucij ter zvez poljedelskih zadrug v našem kraljestvu. Udeležili se je bodo tudi zastopniki posameznih interesiranih ministrstev: finančnega, poljedelskega, za žume in rude, trgovino in industrijo, vojne in morarice, dalje železniška ravnateljstva, pomorske oblasti, ravnateljstvo rečne plovbe in broderski sindikat. Naloga te konference bo, da vsestransko prouči vprašanje izpopolnitve posameznih železnic in gradbe novih prog. V zvezi z rečnimi in morskimi pristanišči na vsem državnem ozemlju, in sicer z ozirom na gospodarske, pridobitne in trgovske potrebe države.

Preiskava subotške zarote.

LDU Subotica, 24. aprila. Nadaljna preiskava glede madžarske zarote je povodom hišnih preiskav prišla na sled načrta nove zarote, ki je imela namen, izvršiti napad na garnizijo in tako poskusiti osvoboditi krivce, ki so bili aretirani radi zadnje vstaje. Povodom obširne preiskave, se je dokazalo, da so se nekake zarote pripravljale v okolici Novega Sada in Velike Kikinde, kjer so madžarski elementi razvijali živahne propagande z unanjem, da jim bo uspela pričetka vstaja. Z marljivim delom policijskih oblasti je uspelo, prileti končno ubitilce policijskih komisarjev. Pri zaslišanju so priznali svoj zločin. Med prebivalstvom vlada silno ogorčenje proti Madžarom. Pri hišnih preiskavah so našli posamezne izvide madžarskih listov od 18.

Razna poročila.

Senatne volitve na Češkem.

LDU Praga, 26. aprila. Pri senatnih volitvah je bilo v praških okrožjih oddanih 760.007 glasov. Narodni demokrati so dobili 150.851 glasov (4 mandate), čehoslovaški socialisti 122.755 (3 mandate), čehoslovaški socialni demokrati 238.543 glasov (7 mandatov), ljudska stranka 64.840 glasov (1 mandat), agrarci

119.560 glasov (3 mandate). Enkratno volilno število znaša 33.045. Še pet mandatov se zasede v drugem skrutiniju.

BORZA.

LDU Zagreb, 26. aprila. Dolarji 14.600-14.750, avstrijske krone 66-68, čehoslovaške krone 230, francoski franki 1080, nemške marke 267-270, italijanska lire 730-750.

Zahtevajte »Jugoslavijo« v vseh gostilnah, kavarnah in bistrnicah!
Pridobivajte naročnikov!

Konjska oprema solidno delo vsake vrste po naročilu izdeluje v lastni delavnici in razpošilja na zahtevo po najnižjih cenah
 Ivan Logar sedlar,
 Gosposvetska cesta št. 18. Ljubljana.

Kupujem staro zlato in srebro po najvišjih dnevnih cenah.
ALOJZIJ FUCHS, Selenburgova ulica 6.
 Velika izbira zlatnine, ur, srebrnine in briljantov. Popravila izvršujem v lastni delavnici točno in solidno.

Vsakovrstne slamnike, različne torbice, predpražnike, slamnate šolne in druge pletarske izdelke priporočam po primerni ceni g. trgovcem
Franjo Cerar, tovarna slamnikov v Slobi, pošta Domžale pri Ljubljani. 358

LES
 rezan, tesan, okrogel, drva in oglje kupuje in prodaja
„SEVER“
 društvo lesnih industrijcev dravske doline
 Maribor, Tegethofova cesta 45.

Kupujemo vse vrste papirja razpošilja po celem kraljestvu po najvišjih dnevnih cenah.
„DRAVA“
 veletrgovina s papirjem v Zagrebu. Brzjavlj.: Drava, Zagreb.

Najcenejše žarnice.
 Opozarjamo, da imamo v stari zalogi 150 voltne žarnice, katere oddamo na konsumente za **lastno rabo** dokler traja zaloga še po stari ceni. Obrnite se tedaj, predno drugje dražje plačate na našo trdiko. 110 in 120 voltne žarnice, kakor vse ostale voltaze pridejo v najkrajšem času v prodajo. Oglasite se pravčasno pri trdiki
„SVETLA“ Ljubljana, Mestni trg št. 25.

Narodna knjižnica.

1. in 2. snopič: **Val. Vencnik** Izbrani spisi. Broš. 8 K.
- 3.—5. snopič: **Gauzeamus** komedija v štirih dejanjih. Spisal Leonid Andrejev, poslovenil dr. Joža Glonar. Broš. 8— K.
- 6.—9. snopič: **Gadje gnezdo**. Povest iz dni trpljenja in nad. Spisal Vladimir Levstik. Broš. 10— K, vez. 14— K.
- 10.—12. snopič: **Bele noči. Mali junak**. Spisal F. M. Dostojevskij, preložil dr. Vlado Borštnik. Broš. 10— K, vez. 14— K.
- 13.—15. snopič: **Meje življenja** Spisal Ivan Cankar. Broš. 10— K, vez. 14— K.

Založila in izdala „Zvezna tiskarna“ v Ljubljani.

Valentin Maček
 tovarna slamnikov v Domžalah.
 Sprejema v popravilo vsakovrstne slamnike in klobuke za gospode in dame po pošti ter vsako soboto na Sv. Jakoba trgu v Ljubljani. Oblike na vpogled.

Zanesljivi, izkušeni, zelo energični dve strežnici
 se iščeta proti takojšnjemu sprejemu za bolnišnico bratovske skladnice v Trbovljah. Prošnje je naslavljati na bratovsko skladnico v Trbovljah. 570

Rimske Toplice
 postaja južne železnice.
 Začetek sezone 1. maja
 Najmočnejši zdravilni akvatni vrelec na slov. Stajerskem. 362 do 375° C učinkuje kakor Gasteinske toplice proti revmatizmu, ženskimi in živčnim boleznim, slabosti, infleciji in ajenim posledicam Milo sub-alpsko podnebje, izvrstna oskrba, cena postrežbe. — Železniška zveza: od Ljubljane 2 uri, od Zagreba 3 ure. — Pojasnila daje brezplačno:

Ravnateljstvo kopališča,
 postaja Rimske Toplice.

Kava, čaj
 Čokolada
 Kakao
 Bonbone
 Kavi pripravek
 Konjak
 Rum
 Likerje
 Samanjske
 Namizna vina
 Mandarine
 Režine
 Dikave
 Paradajžnik
 Riž
 Silve

Jos. Fabiani
 Ljubljana, Prešernova ulica št. 54.

Važno za krojaške delavnice.

V prihodnjih dnevih po zopetni otvoritvi železniškega prometa bo dospela partija **električnih krojaških likalnikov** novovrstne konstrukcije, prve kvalitete, največje trpežnosti v Ljubljano. Reflektantno zaznamuje trdka „SVETLA“, Ljubljana, Mestni trg št. 25.

Veletgovina P. Teslić i drug, Sisak.
 Kupuje i prodaje: mješovitu robu, vino, žestoka pića i žestu, žito, sirovine, gradjevni materijal, ugljen, kemičke i tehničke proizvode, manufakturnu robu i stoku. — **Samo na veliko!** 504

Spretnega, izvežbanega nabiralca oglasov
 sprejmemo **Upravištvu „JUGOSLAVIJE“ Ljubljana, Marlin trg št. 6.**

BAKRENIH KOTLOV
 večja množina, vseh vrst za pranje, kuho žganja, kuho polente, malih in večjih, ter raznih drugih pride v kratkem iz največje provostne evropske tvornice, od katere glavno zastopstvo imamo mi za celo Jugoslavijo.
 Naročila sprejemamo v predzabeležbo po najnižjih dnevnih cenah. Materijal zajamčeno prvo rasti. Naročila prosimo poslati na
„METALLUM“ d. d. za promet železa, kovin in tehničnih proizvodov. **ZAGREB, Ilica 112.** Telefon 21-09. Brzjavlj.: „METALLUM“.

TONE MALGAJ
 Savbeni in pohištvni pleskar in ličar.
 Ljubljana, Kolodvorska ul. 6.
 Priporočam najfinejše in naitrpejše predvojne barve za portale vrtno ograje, kakor tudi predvojne lake za gostilniške stole itd.
Postrežba točna. Cene solidne.

Svoboden ogled! Pohištvo. Ceniki zastoni!
 Spalne, jedilne in gospodske sobe, kuhinjska oprema, podložki modroci, otomane, spalnici in dekoracijski divani, postelje, omare, mize in stoli iz mehkega in trdega lesa, železne postelje in umivalniki ter vse vrste lesenega, železnega in tapciranega pohištva v vsakem slogu od prošle do najfinejše izvršitve po — jako nizkih cenah pri trdki za pohištvo —
Karol Preis, Maribor, Stolni trg 6.

Novi tečajji za slovensko stenografijo, nemško stenografijo, strojepisje, slovensko korespondenco, nemško korespondenco, računstvo, slovensko knjigovodstvo, nemško knjigovodstvo, slovensčino za začetnike, hrvaščino, nemščino za začetnike, lepomisje in cirilico
začnejo dne 3. majnika 1920.
Zasebni učni zavod LEGAT
 492 v **MARIBORU, Vetrinjska ulica 17/I.**
 Obširni prospekt brezplačno. Telefon št. 34/VIII.

Le savon français **Francosko milo**
vaut de l'or **565** **kakor iz zlata**
 en vente partout se prodaja povsod
Eau de colgn. Driay **kolinska Driay voda**
 en flacons de 120 grammes. v steklenicah po 120 gramov.
Vente en gros. Prodaja na debelo.
 Ljubljana, **DRIAY**, Pred Škofijo 21.

Slavnemu občinstvu se priporoča
= KAVARNA CENTRAL =
 poleg Zmajevoga (jubilejnega) mostu.
 500 Lastnik **Stevo Miholić.**

Ljubljana M. Kuštrin Ljubljana
 Tehnični in elektrotehnični predmeti na debelo.
Avtogumi, gumi za kolesa. Gumijevi trakovi za trte. 560
 Dunajska cesta 20. Telefon št. 470.

Alkalay i drug, Zagreb
 Mesnička ulica 1. — Ilica 40.
Galanterijska i nirnberška veletgovina
 največja te stroke nudi blago po solidnih in zmernih cenah.
Zahtevajte cenike! 527

Tiskovine vseh vrst
 za urade, županstva, društva, trgovce, obrtnike itd. izvršuje lično, hitro in ceno
„Zvezna tiskarna“
 v Ljubljani, Stari trg št. 19.
 Naročila sprejema tudi upravništvo „Jugoslavije“ v Ljubljani, Marlin trg 8 in njene podružnice v Mariboru, Glavni trg; v 18 Celju, Kralja Petra cesta in v Ptuj, Prešernova ulica.

Inženjer
dr. MIROSLAV KASAL
 oblast. poverjeni stavbni inženjer
 Ljubljana, Milšerjeva ulica 7.
 Specijelno stavbeno podjetje za beton-ske, železobetonske in vodne zgradbe. Izraba vodnih sil. 305

Sveče,
„Mira“ v zavojih po 1 kg, kavo, modro galico, užigalice, žveplo, koruzo, oves, moko
 ter ostale deželne pridelke in sadeže prodajo **samo na debelo** po zmernih cenah
Dumić, Gjivić & Pitarević
ZAGREB, Zrinjevac 15.
 Podružnica: **ZEMUN.** Int. tel. 22—69.

Jugoslovanski kreditni zavod v Ljubljani

Marilin trg 8, Wolfova ulica 1 — Podružnica v Murski Soboti

obrestuje hranilne vloge in vloge na tekoči račun

Ustanovljen septembra 1919.

Prometa do srede aprila nad 31.000.000 kron.

4%

čistih brez odbitka rentnega davka.

Neposredno pod državnim nadzorstvom.